

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Архитектонски факултет

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата Ивана М. Живановића

Одлуком Наставно-научног већа Факултета бр. 01-1792/1-5.4 од 12. октобра 2015. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Ивана Живановића под насловом:

АРХИТЕКТУРА КАО АСАМБЛАЖ КОНЦЕПТА И ПЕРЦЕПТА

После прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са Кандидатом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Школске 2008/2009. године кандидат је уписао докторске академске студије архитектуре научног карактера (основна област истраживања: архитектура и урбанизам, а ужа научна област истраживања: архитектура).

На основу члана 98. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен Факултета”, бр. 80/80, 84/10, 88/12 и 89/12-пречишћен текст), а у вези са чланом 28. Правилника о докторским студијама (“Сл. билтен АФ”, бр. 81/08) и Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета у Београду од 12. маја 2014. године, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 19. маја 2014. године, донело одлуку број 01-700/2-2.11 којом је образована Комисија за оцену испуњености услова кандидата Ивана Живановића, дипл. инж. арх. и теме докторске дисертације, под насловом „**Архитектура као асамблаж концепта и перцепта**”, у саставу

- др Владимир Мако, ментор
редовни професор, Универзитет у Београду, Архитектонског факултета
- арх. Зоран Лазовић, члан Комисије
редовни професор, Универзитет у Београду, Архитектонски факултет
- др Петар Бојанић, члан Комисије
редовни професор/виши научни саветник, Универзитет у Београду, Институт за филозофију и друштвену теорију

На основу члана 30. Закона о високом образовању (“Сл. Гласник РС”, бр 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12 и 89/2013), а у вези са чланом 100. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 80/80, 84/10 и 89/12), члановима 31-34. Правилника о докторским студијама Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 81/08) и сагласности Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду од 01. јула 2014. године, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној 14. јула 2014. године, донело одлуку број 01-986/2-5.10 да се Ивану Живановићу, дипл. инж. арх., одобрава рад на теми докторске дисертације, под насловом „Архитектура као асамблаж концепта и перцепта” и да се за ментора именује проф. др Владимир Мако.

Одлуком Наставно научног већа Архитектонског факултета у Београду од 14. септембра 2015. године, донело одлуку број 01-1378/2-7.9, да се кандидату Ивану Живановићу уз сагласност ментора, због обимности истраживања одобри продужетак рока за израду рада на докторској дисертацији.

Октобра 2015. године, завршену докторску дисертацију кандидат, уз сагласност ментора, предаје на Веће докторских студија 05. октобра 2015. године.

На основу члана 101. и члана 102. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 80/08, 84/10, 88/12, 89/12-пречишћен текст и 98/14), члана 37. Правилника о докторским академским студијама (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и Одлуке Већа докторских студија Факултета од 06. Јула 2015. године, Наставно-научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 08. октобра 2015. године, донело одлуку број 01-1792/1-5.4 да се образује Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Ивана Живановића под насловом „Архитектура као асамблаж концепта и перцепта” у саставу:

- др Владимир Мако, ментор
редовни професор, Универзитет у Београду, Архитектонског факултета
- арх. Зоран Лазовић, члан Комисије
редовни професор, Универзитет у Београду, Архитектонски факултет
- др Петар Бојанић, члан Комисије
редовни професор/виши научни саветник, Универзитет у Београду, Институт за филозофију и друштвену теорију

1.2. Научна област дисертације

Докторска дисертација припада научној области *Архитектура и урбанизам* и ужој научној области *Архитектонско пројектовање и савремена архитектура*, за коју је Факултет матичан. Ментор предметне дисертације је др Владимир Мако, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду.

Списак радова који квалификују проф. др Владимира Макоа за ментора докторске дисертације:

1. ***Imagining the City Scenery: Categories of Renaissance Aesthetics and Architectural and Urban Metaphors***: /V.Mako// Design Discourse: Online Journal for design history and design philosophy (www.designhistoryforum.org), Vol.III, No. 4, Мај (2008).
2. ***National and Universal Aspects in the Aesthetic Judgment of architecture: few historical examples***: /V.Mako// Desin Discourse Japan, Vol. 2, 2007, Јапански превод pp. 15-20, Енглески текст pp. 51-54. Први пут објављено: Design Discourse: Online Journal for design history and design philosophy (www.designhistoryforum.org), Vol.II, No. 1, September (2006).
3. ***Stylos and Stilus and the Japanese Understanding of Architectural Change***: /V.Mako// Design Discourse Japan, Vol. 1, 2006, Јапански превод pp. 17-24, Енглески текст pp. 63-67. Први пут објављено: Design Discourse: Online Journal for design history and design

philosophy (www.designhistoryforum.org), Vol.I, No. 1, September (2004).

4. *Symbolic Language: its role in the aesthetic approach to architecture: /V.Makol/* Special edition of Annals for Aesthetics, Volume 41B, Published by the Panayotis & Effie Michelis Foundation in collaboration with the Hellenic Society for Aesthetics, Athens (2001-2002), pp.597-609.
5. *Kompoziciona uloga nimba u Srpskom srednjovekovnom slikarstvu*, Zograf 24, Beograd 1995, 12-23.
6. *Aesthetics in Architecture: Contemporary Research Issues*, Serbian Architectural Journal, Vol.4, No.2, Belgrade 2012, pp.134-141.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Кандидат Иван Живановић рођен је 1978. године у Требињу у Босни и Херцеговини. Основну и средњу Грађевинску школу завршио је у Бањалуци. Студије архитектуре уписао је 1997, а звање дипломираног инжењера архитектуре стекао 2004. године на Архитектонско-грађевинском факултету Универзитета у Бањалуци. Од 2008. године студент је докторских академских студија на Архитектонском факултету Универзитета у Београду.

У периоду од 2005. до 2010. године радио је као асистент, а од 2011. до 2015. године, као виши асистент, на Архитектонско-грађевинском факултету Универзитета у Бањалуци, на Одсјеку архитектура, на предметима Архитектонско пројектовање 3 (породично становање), Архитектонско пројектовање 4 (вишепородично становање), Архитектура унутрашњих простора 1 и 2 и Архитектура унутрашњих простора – изборни предмет, који припадају ужим научним областима архитектонско пројектовање и архитектура унутрашњих простора и дизајн. Био је ментор студентских тимова на неколико архитектонских конкурса и радионица. Као члан ауторског тима, 2007. године организовао је изложбу *In Tim No*, а 2011. изложбе *InsideOut* и *InsideOut+*, које представљају радове са предмета Архитектура унутрашњих простора.

Поред педагошког рада, Иван Живановић, бави се и научним радом из области методологије и филозофије архитектонског пројектовања. Из ове области објавио је неколико стручних и научних радова. Као члан тима или самостално, аутор је бројних урбанистичких, архитектонско-урбанистичких и архитектонских пројеката, те пројеката ентеријера. Као члан ауторских тимова, добитник је више награда на архитектонско-урбанистичким конкурсима. Излагао је радове на неколико националних и интернационалних изложби.

2. ОПИС ДИСЕРАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација је изложена на 132 странице, има укупно 33676 речи, 387 напомена и 30 илустрација. У делу који претходи нумерисаном делу рада дати су: насловне стране на српском и енглеском језику, резиме на српском и енглеском језику и садржај, на 8 страна пре основног текста рада. Основни текст дисертације, са илустрацијама дат је на 125 страна, иза кога следи списак кориштене литературе и извора на 7 страна. Биографија кандидата дата је након рада.

Рад је структуриран у пет целина: (1) Увод, (2) Мјесто – аспекти (де)фамилијаризације, (3) Архитектура као асамблаж концепта и перцепта, (4) Карактеристике асамблажа концепта и перцепта, (5) Архитектура као асамблаж концепта и перцепта - мишљење и/или продукција и (6) Закључна разматрања, са укупно 30 поглавља систематизованих у следећем садржају:

1. УВОД
- 1.1. Циљеви истраживања и научне хипотезе
- 1.2. Задаци истраживања
- 1.3. Научне методе истраживања
- 1.4. Очекивани резултати и научни допринос
- 1.5. Претходна анализа информација о проблему истраживања

2. МЈЕСТО – АСПЕКТИ (ДЕ)ФАМИЛИЈАРИЗАЦИЈЕ
  - 2.1. Архитектура као аутор/итет и/или подршка?
  - 2.2. *Wunian* - поштеђивање
  - 2.3. Мјесто и/или Ток
  - 2.4. Размимоилажења
  - 2.5. Фамилијаризација vs дефамилијаризација
  - 2.6. Инволуција
  - 2.7. Доместикалност vs Доместикација
3. АРХИТЕКТУРА КАО АСАМБЛАЖ КОНЦЕПТА И ПЕРЦЕПТА
  - 3.1. Значења архитектонског искуства
  - 3.2. Асамблаж
  - 3.3. Интензивност
  - 3.4. Концепт/перцепт
  - 3.5. Креативност
  - 3.6. Асамблаж концепта и перцепта
  - 3.7. Домени
4. КАРАКТЕРИСТИКЕ АСАМБЛАЖА КОНЦЕПТА И ПЕРЦЕПТА
  - 4.1. Другост
  - 4.2. Поетика интензивности
  - 4.3. Аутоделичност
  - 4.4. (Транс)културалност
  - 4.5. Тјелесност
  - 4.6. Међусобна условљеност и преплетеност карактеристика
  - 4.7. 1 концепт: *Rolex, едукативни центар у Лозани*
  - 4.8. Капацитети концепта
5. АРХИТЕКТУРА КАО АСАМБЛАЖ КОНЦЕПТА И ПЕРЦЕПТА – МИШЉЕЊЕ И/ИЛИ ПРОДУКЦИЈА
  - 5.1. Еманципација: интензивност vs ауторитативност
  - 5.2. Алати асамблаж мишљења/продукције – апстракција vs имагинација
  - 5.3. Ка методологији архитектонског пројектовања: отворено поље примјене
6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА
7. СПИСАК КОРИШТЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ И ИЗВОРА

Биографија

Изјава о ауторству

Изјава о истовјетности штампане и електронске верзије докторског рада

Изјава о коришћењу

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

У уводном делу представљен је истраживачки оквир дисертације и истраживачке хипотезе, у другом делу теоријски је позициониран проблем истраживања, док се у трећем делу, у односу на претходна два, дефинише модел за даљу анализу предмета рада. У четвртом делу, дефинисани модел је теоријски проширен у пет различитих праваца, да би се у петом делу, сумирали и операционализовали претходно анализирани аспекти. У последњем, шестом делу, дат је преглед кључних поставки и сумирани су резултати истраживања.

У уводном делу представљени су циљеви истраживања, основна хипотеза и помоћни хипотетички ставови, референтна литература, очекивани резултати и научни допринос и

формулисане су метеоде научно-истраживачког рада.

У другом делу, рада под називом *Место – аспекти (де)фамилијаризације*, резложене су основно теоријске поставке које се тичу феномена места. Иако је предмет истраживања, највећим делом базиран на нестабилним и динамичним теоријским поставкама овог феномена Жила Делеза и Феликса Гатарија, Мануела Де Ланде, Кима Доувија и других, у овом делу акценат је на детектовању међупростора који мање или више успоставља однос са стабилним теоријама, од Хајдегера, Кристијана Норберга Шульца, Кевина Линча и других. У ужем смислу, то се односи на однос феномена место-ток, фамилијаризација-дефамилијаризација и домсетикалност-доместикација. Акцепат није на посматрању ових коцепата као два поларитета већ искључиво кроз њихове међусобне релације. Ове релације обједињује концепт инволуције, који је уско повезан са Делезовом теоријом постајања као основе из које је развијано асамблаж мишљење.

У трећем делу представљене су опште поставке асамблаж мишљења погодне за разматрање релација концепта и перцепта у архитектури. Суштина ових поставки јесте да се архитектура истовремено анализира и испољава, кроз концепцијско-перцепцијске релације, односно као асамбалаж концепта и перцепта. У овом контексту губи се позиција ауторитативне, једнозначне усмерености архитектонског концепта ка перцепцијским модалитетима. Ради се о садејству концепта са перцептима, при чему обоје *постају* и реализују се искључиво кроз то садејство. Позиционирање ових кључних појмова и њихово довођење у однос дефинисало је истраживачки домен који основна хипотеза обухвата, а према којој се асамблаж концепта и перцепта профилише на основу следећих карактеристика: другост, поетика интензивности, аутотеличност, (транс)културалност и телесност.

У четвртном делу детаљно су резложене наведене карактеристике. Пре свега, за сваку од њих формирана је теоријска позадина из које су, кроз студије случаја доказивани помоћни хипотетички ставови који истовремено потврђују и главну хипотезу. Поред овога обрађена је и међусобна условљеност и преплетеност наведених карактеристика чиме је, такође кроз студију случаја, потврђена основна истраживачка хипотеза, као и легитимност претпостављеног домена који наведене карактеристике обухватају.

У петом делу детаљно је резложена сврсисходност примене асамблаж поставки на истраживање релација концепта и перцепта у архитектури. Посебно су акценатовани и кроз концепт *моћи* резложени еманципацијски капацитети архитектуре које овакво мишљење подразумева, као и потенцијали асамблаж мишљења, који поред теоријских капацитета отварају поље могућих операционализација у архитектонском пројектовању. Поред овог детектовани су и основни алати специфичне поставке асамблаж мишљења у архитектури.

У шестом делу сумирани су резултати истраживања. Кроз наизменично успостављање односа, општих теоријских позиција, са њиховом специфичним архитектонским контекстуализацијама обрађеним кроз истраживање, отворени су бројни правци за даља истраживања. Посебан акценат је на флексибилности овако дефинисаног оквира у контексту савремене архитектонске праксе.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Савременост дисертације огледа се пре свега у специфичној примени постојећих теоријских поставки асамблаж мишљења. Реч је о примени оваквог теоријског апарата у другачијем контексту, односно превођењу његових општих принципа који се односе на концепт места као друштвено-просторног свежња, на концепт концепт места као концепцијско-перцепцијског свежња, односно асамблажа.

Увођењем оваквог концепта у област Архитектонско пројектовање и савремена архитектура, отворено је широко поље могућности решавања савремених проблема архитектоснке праксе. Уместо дефинисања коначног методолошког пројектантског апарата, дисертација пре указује на властите унутрашње капацитете који омогућавају специфичне индивидуалне операционализације.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Кандидат је у оквиру докторске дисертације користио обимну литературу и изворе из области филозофије, архитектуре, уметности и психологије који су кориштени за описивање, анализу и тумачење специфичног домена савремене праксе архитектонског пројектовања. У попису кориштених извора наведено је 111 библиографских извора.

Најзначајнија литература кориштена у дисертацији може се поделити у три дела:

- Стабилне и нестабилне теорије места, које се тичу релација човек–окружење: Мартин Хајдегер „Мишљење и певање“, Кристијан Норберг-Шулц (*Christian Norberg-Schulz*), „Становање, станиште, урбани простор, кућа“, „Егзистенција, простор, архитектура“, и „Феномен места“, Кевин Линч (*Kevin Lynch*) „Слика једног града“, Жил Делез (*Guilles Deleuze*) и Феликс Гатари и Феликс Гатари (*Félix Guattari*), *A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia*, Анри Лефевр (*Henri Lefebvre*) *Space, difference, everyday life: reading Henri Lefebvre*.
- Архитектура као асамблаж концепта и перцепта: Жил Делез и Феликс Гатари, *A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia*, Мануел Де Ланда (*Manuel De Landa*), *A new philosophy of society assemblage theory and social complexity*, Ким Доуви, *Becoming Places: urbanism/architecture/identity/power*, Ендрју Бенацамин (*Andrew Benjamin*), „Филозофија Архитектуре“, Ж. Делез, „Шта је филозофија“, Ж. Делез, „Разлика и понављање“, Морис Мерло-Понти (*Maurice Merleau-Ponty*), „Феноменологија перцепције“, Пјеро Занини, „Значења границе, природна, друштвена и историјска одређења“ и Дарко Радовић, *How can one express: nothing? (Comment dire: rien?), towards essayistic investigation of everyday life*.
- Условљеност и преплетеност карактеристика које профилишу асамблаж концепта и перцепта: Сесил Балмонд (*Cecil Balmond*), *Informal*, Ендрју Бенацамин, „Филозофија архитектуре“, Гастон Башлар (*Gaston Bachelard*), „Поетика простора“, Петер Цумтор (*Peter Zumthor*), *Atmospheres: Architectural Environments – Surrounding Objects* и „Мислити архитектуру“, Михаљи Чикшенмихаљи *Flow The Psychology of Optimal Experience*, Бернар Чуми (*Bernard Tschumi*) „Архитектура и дисјункција“, Рут Ричардс (*Ruth Richards*), „Everyday Creativity Process and Way of Life – Four Key Issues“. *The Cambridge handbook of creativity*, Волфганг Велш (*Wolfgang Ivers*), *Transculturality – the Puzzling Form of Cultures Today*, Владимир Мако, *Estetika-arhitektura: Sedam tematskih rasprava*, Сигфрид Ибелинг (*Siegfried Ebeling*), *Space as membrane*, Јухани Паласма, *The eyes of the skin, Architecture and the Senses*, Медлин Џинс (*Madeline Gins*) и Шузаку Аракава (*Shusaku Arakawa*), *Architectural Body, Arakawa and Gins: The Organism-Person-Environment Process* и Еуген Т. Гендлин (*Eugene T. Gendlin*), *Getting under the skin the body and media theory*.

На основу увида у избор, обим и квалитет референтне и коришћене литературе, оцењено је да кандидат Иван Живановић препознаје валидне теоријске изворе за дефинисање теоријске основе истраживања и да их на одговарајући начин користи за извођење сопствених закључака и ставова.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

У односу на комплексност теме, примењене су опште, основне и посебне методе истраживања. Истраживање је спроведено у више праваца, што подразумева примену више различитих научно-истраживачких метода. Примарно, оно се заснива на аналитичко-синтетичком методолошком приступу.

Као основне методе примењене су метода индукције и метода дедукције. У оквиру њих, у делу који се бави постављањем теоријске основе, односно дефинисањем истраживачке позиције у којој се архитектура посматра као асамблаж концепта и перцепта, примењене су методе анализе садржаја примарних и секундарних теоријских извора, компаративне анализе и логичке аргументације. На овакав начин, омогућено је довођење у исту раван теоријских извора који се тичу различитих, стабилних и нестабилних концепција места.

За доказивање постављене основне хипотезе, за проверу међусобних условљености и преплетености карактеристика које профилишу асамблаж, примењене су методе анализе и синтезе, методе логичке аргументације, критичке анализе и компарације. Примена оваквих, различитих метода омогућила је да се препознају и издвоје опште поставке асамблаж мишљења у ком се место посматра као друштвено-просторни асамблаж, да би могле бити примењене у истраживању савремених концепција архитектонске праксе који подразумевају посматрање места као концепцијско-перцепцијског асамблажа.

За проверу помоћних хипотетичких ставова, као елемената основне хипотезе који се фокусирају на специфичне услове настајања асамблажа концепта и перцепта у архитектури, за сваку од претпостављених карактеристика, примењене су студије случаја. Овај метод омогућио је да се мрежа вишеструких релација концепције и перцепције кроз функционалне, поетске, креативне, културне и телесне капацитете архитектуре истражи на репрезентативним концептима савремене архитектонске праксе. Анализирани концепти су: *Snøhetta, Oslo Opera*, Осло, Норвешка, 2008; *Peter Zumthor – The Therme Vals*, Валс, Швајцарска, 1996; Љиљана Благојевић, Драгана Васиљевић Томић, Владимир Миленковић, Мариела Цветић, Татјана Стратимировић – *Exhibition Wohnlich*, Венеција, Италија, 2008; *Njirić+* архитекти – вртић *Medo Brundo*, Загреб, Хрватска, 2005; *Junya Ishigami, KAIT, Kanagawa Institute of Technology Workshop*, Канагава, Јапан 2008; *Arakawa/Gins – Yoro Park – Site of Reversible Destiny*, Гифу, Јапан, 1995; *Sanaa – The Rolex Learning Center*, Лозана, Швајцарска, 2010. Студије случаја изведене су тако да се кроз специфичности сваке од репрезентативних концепција, у односу на претходно теоријски дефинисану истраживачу позицију, омогући детекција универзалних принципа који потврђују легитимност посматрања архитектуре као асамблажа концепта и перцепта. Студија случаја такође је примењена за анализу међусобних условљености и преплетености карактеристика које дефинишу основну хипотезу.

У завршном делу примењена је метода синтезе, којом су, у односу на претходно доказане хипотетичке ставове, изведени закључци. Овде су препознати универзално примењиви алати асамблаж мишљења у контексту савремене архитектонске продукције.

3.4. Применљивост остварених резултата

Примењљивост остварених резултата дисертације је вишеструка. Пре свега она се огледа у примени асамблаж концепта у даљим истраживањима у области архитектонског пројектовања и савремене архитектуре који се баве концепцијско-перцепцијским релацијама.

Начин на који је истраживање структурирано као резултат производи својеврсну платформу на којој се архитектура посматра као асамблаж концепта и перцепта, што отвара широко поље даљих теоријских и практичних операционализација. Отвореност овакве платформе омогућава контекстуализацију добијених резултата, како у пољу креативно-истраживачког процеса архитектонског пројектовања кроз индивидуалне операционализације, тако и у примени у педагошком раду у области архитектонског пројектовања кроз операционализације у дефинисању предметних курикулума и настави. Широкој примени посебно доприноси чињеница да је резултате истраживања могуће применити фрагментарно или интегрално, као иницијацију или као готов истраживачки образац, што указује на њихову флексибилност и адаптивност.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Докторска дисертација указује да кандидат Иван Живановић влада истраживачким методама и теоријским знањима из области архитектонске теорије и архитектонског пројектовања. У дисертацији су уочене способности кандидата да препозна и издвоји актуелни проблем истраживања, да у односу на њега препозна и примени теоријске поставке, које проблем директно или индиректно конотира, да у односу на њих одреди одговарајући истраживачки контекст и одабере адекватне истраживачке методе. Поред овога истраживачки квалитети кандидата огледају се у начину на који су изведене студије случаја, пре свега у адекватном одабиру случаја, теорија које се у односу на проблем и предмет истраживања за сваки од њих обрађује, као и аргументацији која их повезује и усмерава ка извођењу закључака.

У теоријској и аргументацијској елаборацији, посебно су препознате способности кандидата да успоставља продуктивне релације теоријских поставки из области филозофије, психологије и архитектуре.

На основу детаљног увида у дисертацију, комисија је уверена да кандидат поседује потребна знања и вештине за успешно бављење научним радом у области архитектонског пројектовања и на тај начин доприноси развоју савремене архитектонске теорије и праксе.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Комисија сматра да докторска дисертација кандидата Ивана Живановића доприноси развоју уже научне области архитектонско пројектовање и савремена архитектура.

Као основни допринос који предметно истраживање издваја од до сада спроведених истраживања из ове области, јесте дефинисање својеврсне платформе на којој се архитектура посматра као асамблаж концепта и перцепта која омогућава различите

контекстуализације, односно примене, како у теоријско-емпиријским истраживањима, тако и у практичној примени кроз индивидуалне операционализације и дефинисање различитих методолошких приступа архитектонском пројектовању.

Основни допринос предметног истраживања може се разложити на следеће доприносе:

- проширење поља у ком се филозофија и архитектура међусобно преплићу и надопуњују са акцентом на продуктивне стране овог односа
- примена општих поставки асамблаж теорије на истраживање релација концепције и перцепције у архитектури
- прилог динамичним теоријама места које се тичу питања његове концептуализације, усмерености и промене
- прилог истраживањима која се баве еманципацијским квалитетима архитектуре, у домену релација отворености архитектонског концепцијског одређења ка отворености перцепцијских модалитета свакодневног кориштења
- прилог истраживањима савремене архитектуре чија је централна тема промена и неодређеност у креативном процесу архитектонског пројектовања
- прилог методологији архитектонског пројектовања кроз асамблаж концепт
- довођење у исту раван концепта креативности концептуалног одређења архитектуре и креативности свакодневног кориштења

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Изабрана тема рада је од великог значаја за савремену архитектонску теорију и праксу и до сада на овакав начин није истраживана. Превођење универзалних поставки асамблаж мишљења из филозофије у архитектуру у истраживању као коначан исход није имало за циљ искључиво потврђивање аналогија између асамблаж мишљења у једној области и на одређеном предмету рада у односу на другу област. Ово превођење послужило је као продуктивна основа за истраживање релација концепта и перцепта у архитектури отварајући простор за истраживање различитих домена и примену различитих теоријских поставки које проблем истраживања конотира.

Уводећи асамблаж концепт, као и појмове инволуције и постајања у истраживање динамичних инетрповезаности концепта и перцепта кроз функционалне, поетске, креативне, културне и телесне капацитете архитектуре, истраживањем је структурирана универзална и вишеструко примењива платформа. Сходно томе, дефинисана платформа на којој се архитектура посмара искључиво кроз концепцијско-перцепцијско садејство, односно као увек различит и промењив асамблаж, представља основу за критичко посматрање савремене архитектуре, формирање индивидуалних методолошких приступа архитектонском пројектовању, као и за даља истраживања савремене архитектуре која се баве питањима промењивости и постајања као основних одредница.

4.3. Верификација научних доприноса

Категорија (M23)

- Živanović, Ivan, Malešević, Milica. „Concept of inter(con)textuality in architectural discourse and production - Case study: New Acropolis Museum“, *Prostor: znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam*. (Arhitektonski fakultet: Zagreb) Nov 2015. у процесу објављивања.

Категорија (M33)

- Živanović, Ivan. „Stvaralački proces: između događaja i doživljaja“, *Zbornik radova IV Međunarodni simpozijum studenata doktorskih studija iz oblasti Arhitektura*, ел. издање (Građevinsko-arhitektonski fakultet: Niš 2012), ISSN 1840-0663, 16-25
- Živanović, Ivan. „Destabilizacija stvarnosti kao osnova spoznaje prostornog kontinuiteta“, *Zbornik radova, Međunarodni naučno-stručni skup: „Arhitektura i urbanizam, Građevinarstvo, Geodezija“*, ел. издање (Архитектонско-грађевински факултет: Бањалука 2011) ISBN 978-99955-667-7-7. стр. 39-50
- Živanović, Ivan. „Socijalna isključenost u poslijeratnom tranzicionom društvu – Susjedstvo porodica poginulih boraca i ratnih vojnih invalida kao socijalno isključena zajednica“, „Social exclusion in post-war transition society – Neighborhood of the families of fallen soldiers and disabled war veterans as a socially excluded society“, *Zbornik prve međunarodne naučne konferencije: Kriza tranzicije i tranzicija krize* (Univerzitet za poslovne studije i menadžment: Banjaluka 2011), UDK 316.334:330.342, 347-357/945-954

Категорија (M44)

- Čvoro, Malina, Živanović, Ivan, Čvoro, Saša. „Enterijer Doma mladih“, *Restart 1995-2010: arhitektura u Bosni i Hercegovini 1995-2010- Architecture in Bosnia and Herzegovina 1995-2010*, Hans Ibelings ed., (Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine: Sarajevo 2010), ISBN 978-9958-30-092-9, 148-149

Категорија (M45)

- Станковић, Миленко, Ступар, Диана, Живановић, Иван. Ерцег, Милица. „Становање - стратегије урбане матрице у граду Бањој Луци“, *Бањалука, Урбана и градитељска обнова у духу одрживог развоја, уводна разматрања, Монографија научно-истраживачког пројекта НИП07 Архитектонско-грађевинског факултета Универзитета у Бањалуци*, ур. Дијана Симоновић и Невена Новаковић, (Архитектонско-грађевински факултет: Бањалука 2008), ISBN 978-99938-626-8-3 353-371
- Živanović, Ivan. „Novi pristupi u revitalizaciji gradskog tkiva na primjeru idejno urbanističko-arhitektonskog rješenja rekonstrukcije dijela centralne gradske zone "Izlaz na Savu" u Gradišci“, *I. zbornik radova Архитектонско-грађевинског факултета Универзитета у Бањалуци, Ретроспектива научне мисли и визије развоја Архитектонско-грађевинског факултета у Бањалуци*, (Архитектонско-грађевински факултет: Бањалука 2006), ISBN 99938-616-5-0, 319-331

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу прегледа и детаљне анализе докторске дисертације кандидата Ивана Живановића дипл.инж.арх, Комисија констатује да је дисертација, написана у складу са одабраном темом, и да су структура дисертације, проблем и предмет истраживања, примењени научни методи и научне хипотезе у складу са пријавом теме за коју је Универзитет у Београду дао сагласност.. Дисертација у потпуности задовољава научне критеријуме, како у погледу квалитета и научне аргументације, тако и у погледу остварених резултата, научних доприноса и применљивости за будућа истраживања. Кроз израду дисертације, као и кроз објављене радове у зборницима међународних конференција, међународним и домаћим периодичним публикацијама кандидат је показао способност за самосталан научно-истраживачки рад.

На основу свега претходно наведеног у Реферату, Комисија предлаже Научно-наставном већу Архитектонског факултета Универзитета у Београду да се докторска дисертација под називом „**Архитектура као асамблаж концепта и перцепта**“ кандидата Ивана М. Живановића дипл.инж.арх. прихвати, изложи на увид јавности и упуту на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду

У Београду, октобра 2015. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Владимир Мако, редовни професор, ментор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

арх. Зоран Лазовић, редовни професор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

др Петар Бојанић, редовни професор/научни саветник
Универзитет у Београду, Институт за филозофију и друштвену теорију
